

Równania kwadratowe niezupełne typu $ax^2 + c = 0$

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Infografika](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Równania kwadratowe niezupełne typu $ax^2 + c = 0$

Źródło: dostępny w internecie: pxhere.com, domena publiczna.

Umiesz już rozpoznawać i zapisywać równania kwadratowe. W trakcie tych zajęć zajmiemy się rozwiązywaniem szczególnych równań kwadratowych, mianowicie takich, w których współczynnik przy x jest równy 0. Takie równanie nazywa się niezupełnym. Rozwiązywanie równań kwadratowych niezupełnych typu $ax^2 + c = 0$, dla $a \neq 0$, często sprowadza się do wykorzystania wzoru skróconego mnożenia na różnicę kwadratów dwóch wyrażeń.

Twoje cele

- Rozpoznasz równanie kwadratowe niezupełne typu $ax^2 + c = 0$.
- Rozwiążesz równanie kwadratowe niezupełne typu $ax^2 + c = 0$.
- Wyznaczysz takie współczynniki równania, aby jego rozwiązaniem były określone liczby lub, aby równanie nie posiadało rozwiązania.

Przeczytaj

Ważne!

Pamiętasz?

Równanie kwadratowe z jedną niewiadomą – jest to równanie, które można sprowadzić do postaci $ax^2 + bx + c = 0$, gdzie a , b i c są dowolnymi liczbami rzeczywistymi oraz $a \neq 0$.

Postać $ax^2 + bx + c = 0$, gdy $a \neq 0$ nazywamy **postacią ogólną równania kwadratowego**.

Równania, w których współczynniki trójmianu kwadratowego b lub c są równe 0, nazywamy **równaniami kwadratowymi niezupełnymi**.

Jeżeli $b = 0$ i $c = 0$ to równanie kwadratowe $ax^2 = 0$ ma tylko jedno rozwiązanie $x = 0$.

Przykład 1

Rozwiążemy równanie kwadratowe niezupełne $3x^2 - 27 = 0$.

Przeniesiemy najpierw liczbę na drugą stronę równania, pamiętając o zmianie znaku na przeciwny.

$$3x^2 = 27$$

Podzielimy obie strony równania przez 3.

$$x^2 = 9$$

Pierwiastkujemy obie strony równania.

$$\sqrt{x^2} = 3$$

Otrzymaliśmy równanie z wartością bezwzględną.

$$|x| = 3$$

Czyli $x = -3$ lub $x = 3$.

Rozwiązaniem równania są liczby $x \in \{-3, 3\}$.

W rozwiązaniu kolejnego przykładu skorzystamy z następującego twierdzenia.

Twierdzenie: Iloczyn dwóch liczb jest równy zero, jeżeli przynajmniej jedna z tych liczb jest równa zero.

Dla dowolnych liczb $a, b \in \mathbb{R}$, $a \cdot b = 0$ wtedy i tylko wtedy, gdy $a = 0$ lub $b = 0$.

Przykład 2

Rozwiążemy równanie kwadratowe niezupełne $2x^2 - 9 = 0$.

Skorzystamy najpierw ze wzoru skróconego mnożenia na różnicę kwadratów dwóch wyrażeń.

$$(\sqrt{2}x - 3)(\sqrt{2}x + 3) = 0$$

Zgodnie z twierdzeniem $(\sqrt{2}x - 3) = 0$ lub $(\sqrt{2}x + 3) = 0$

$$\sqrt{2}x = 3 \text{ lub } \sqrt{2}x = -3$$

$$x = \frac{3}{\sqrt{2}} \text{ lub } x = -\frac{3}{\sqrt{2}}$$

Po usunięciu niewymierności z mianownika każdego ułamka otrzymujemy:

$$x = \frac{3\sqrt{2}}{2} \text{ lub } x = -\frac{3\sqrt{2}}{2}.$$

Przykład 3

Rozwiążemy równanie kwadratowe niezupełne $-x^2 - 4 = 0$.

$$x^2 = -4$$

Otrzymaliśmy sprzeczność, ponieważ kwadrat dowolnej liczby jest zawsze liczbą nieujemną.

Zatem równanie nie posiada rozwiązania.

Przykład 4

Określimy liczbę rozwiązań równania $ax^2 + c = 0$, jeżeli wiadomo, że $a > 0$ i $c > 0$.

Współczynniki a i c są liczbami dodatnimi, zatem po przeniesieniu liczby c na drugą stronę równania prawa strona będzie liczbą ujemną.

$$ax^2 = -c$$

Ponieważ kwadrat dowolnej liczby pomnożony przez liczbę dodatnią jest zawsze nieujemny, to lewa strona równania jest liczbą nieujemną, prawa zaś liczbą ujemną.

Otrzymaliśmy sprzeczność. Równanie $ax^2 + c = 0$ dla $a > 0$ i $c > 0$ jest równaniem sprzecznym.

Przykład 5

Rozwiążemy równanie $(\sqrt{5}x - 2)^2 = 16$.

$$(\sqrt{5}x - 2)^2 = 16$$

$$\sqrt{(\sqrt{5}x - 2)^2} = \sqrt{16}$$

Wiemy, że $\sqrt{x^2} = |x|$.

$$|\sqrt{5}x - 2| = 4$$

Korzystając z własności wartości bezwzględnej otrzymujemy:

$$\sqrt{5}x - 2 = 4 \text{ lub } \sqrt{5}x - 2 = -4$$

$$\sqrt{5}x = 6 \text{ lub } \sqrt{5}x = -2$$

$$x = \frac{6\sqrt{5}}{5} \text{ lub } x = -\frac{2\sqrt{5}}{5}$$

$$x \in \left\{ -\frac{2\sqrt{5}}{5}, \frac{6\sqrt{5}}{5} \right\}$$

Przykład 6

Rozwiążemy równanie $|x^2 - 4| = 8$.

$$|x^2 - 4| = 8$$

$$x^2 - 4 = 8 \text{ lub } x^2 - 4 = -8$$

$$x^2 = 12 \text{ lub } x^2 = -4$$

$$x = 2\sqrt{3} \text{ lub } x = -2\sqrt{3} \text{ lub } x \in \emptyset$$

$$\text{Czyli } x \in \left\{ -2\sqrt{3}, 2\sqrt{3} \right\}.$$

Słownik

równania kwadratowe niezupełne

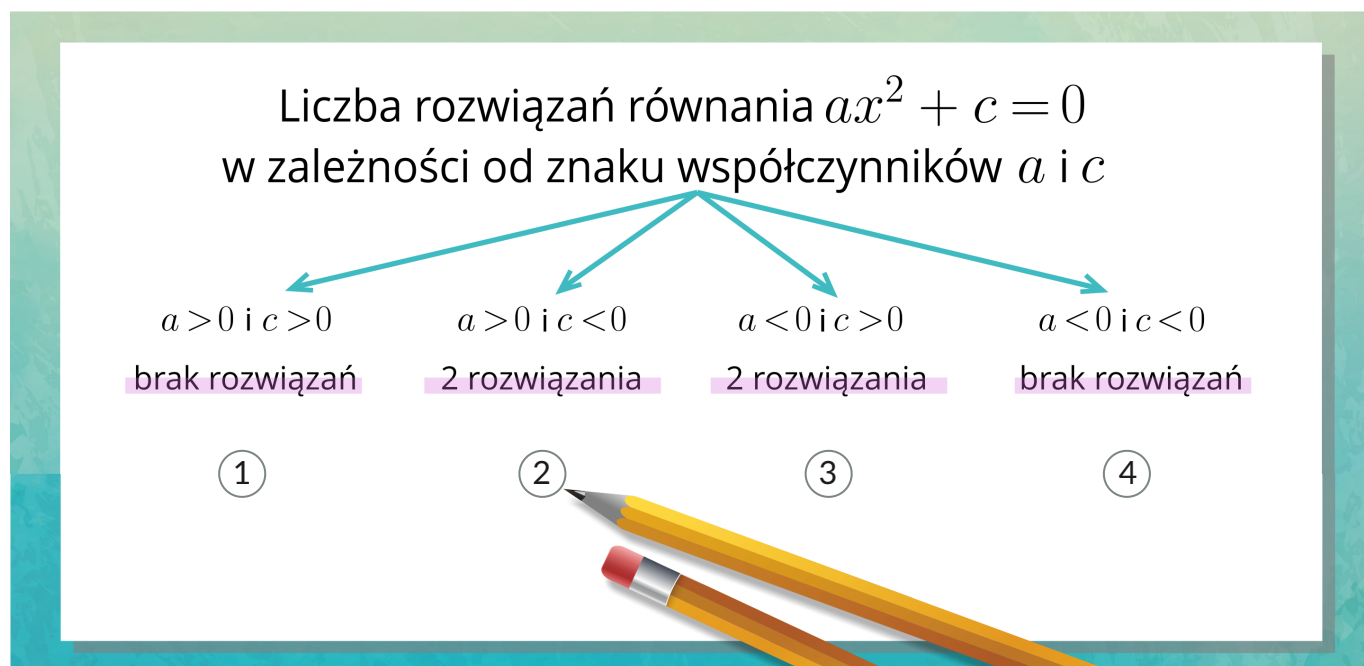
równania, w których współczynniki trójmianu kwadratowego b lub c są równe 0

Infografika

Polecenie 1

Zapoznaj się z infografiką określającą liczbę rozwiązań równania kwadratowego niepełnego typu $ax^2 + c = 0$ w zależności od znaków współczynników a i c występujących w równaniu.

1. Przykład {audio} $x^2 + 4 = 0$
 $x^2 = -4$

sprzeczność

Każda liczba podniesiona do kwadratu jest nieujemna.

2. Przykład {audio} $x^2 - 4 = 0$
 $x^2 = 4$
 $x = 2$ lub $x = -2$

3. Przykład {audio} $-x^2 + 4 = 0$
 $-x^2 = -4$
 $x^2 = 4$
 $x = 2$ lub $x = -2$

4. Przykład {audio} $-x^2 - 4 = 0$
 $-x^2 = 4$
 $x^2 = -4$

sprzeczność

Każda liczba podniesiona do kwadratu jest nieujemna.

Polecenie 2

Czy istnieją takie równania kwadratowe niezupełne, które posiadają jedno rozwiązanie?

Jeśli tak, podaj trzy przykłady takich równań. Jaką liczbą jest rozwiązanie takiego równania?

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Wybierz wszystkie równania kwadratowe niezupełne typu $ax^2 + c = 0$.

☐ $4a^2 + 3a^2 - 5 = 4$

☐ $\frac{y^2-4}{4} = 1$

☐ $\sqrt{5}s^2 = 1$

☐ $\frac{2y^2-y}{7y} = 3$

☐ $-3z^2 = 1$

☐ $3t^2 - 4 = 1$

☐ $x^2 - 3x^2 + 2x = 0$

☐ $(6z - 1)(4 - t) = 0$

Ćwiczenie 2

„Przeciągnij” równanie do odpowiedniego okienka.

Równanie niezupełne, które nie posiada rozwiązania.

$$t^2 = 2^2$$

$$t^2 = -1$$

$$\sqrt[3]{3} - x^2 = 0$$

$$7\sqrt[3]{2}x + 3 = 2$$

$$2t^2 + 8 = 0$$

$$2a^2 - 5 = 0$$

Równanie niezupełne, którego zbiorem rozwiązań są dwie liczby.

Ćwiczenie 3

Zaznacz poprawną odpowiedź. Rozwiązaniem równania $(2x - 1)^2 - 3 \cdot (x + 2)(x - 2) = 4 - 4 \cdot (x - 1)$ jest:

☐ $\{-4, 4\}$

☐ zbiór $\mathbb{R}$

☐ $\{-16, 16\}$

☐ zbiór $\emptyset$

Ćwiczenie 4

Połącz w pary równanie z odpowiadającym mu rozwiązaniem.

$$-\frac{1}{9}x^2 + 4 = 0$$

$$x \in \left\{-\frac{1}{3}, \frac{1}{3}\right\}$$

$$\frac{1}{4}x^2 - 1 = 0$$

$$x \in \left\{-\frac{1}{5}, \frac{1}{5}\right\}$$

$$-4x^2 + \frac{1}{3} = 0$$

$$x \in \{-6, 6\}$$

$$2 - 18x^2 = 0$$

$$x \in \left\{-\frac{\sqrt{3}}{6}, \frac{\sqrt{3}}{6}\right\}$$

$$4 - 100x^2 = 0$$

$$x \in \left\{-\frac{\sqrt{2}}{2}, \frac{\sqrt{2}}{2}\right\}$$

$$2x^2 - 1 = 0$$

$$x \in \{-2, 2\}$$

Ćwiczenie 5

Przeciągnij w wyznaczone miejsce taką liczbę, aby rozwiązaniem równania

$$3x^2 - \boxed{} = 0 \text{ był zbiór } -\frac{\sqrt{6}}{3}, \frac{\sqrt{6}}{3}.$$

-4

4

-2

2

Ćwiczenie 6

Zaznacz poprawną odpowiedź. Równanie $(\sqrt{2}x - 1)^2 = 81$ można sprowadzić do rozwiązania alternatywy równań liniowych:

☐ $\sqrt{2}x - 1 = 0$ lub $\sqrt{2}x + 8 = 0$

☐ $\sqrt{2}x - 10 = 0$ lub $\sqrt{2}x - 8 = 0$

☐ $\sqrt{2}x - 10 = 0$ lub $\sqrt{2}x + 8 = 0$

☐ $\sqrt{2}x + 10 = 0$ lub $\sqrt{2}x + 8 = 0$

Ćwiczenie 7

Wstaw w wyznaczone miejsce taką liczbę lub wyrażenie algebraiczne, aby rozwiązaniem równania $(x + 3)^2 - 5 \cdot (x + 4) - 100 = x +$ był zbiór liczb $-12, 12$.

Ćwiczenie 8

Rozwiąż równanie $|x^2 - 9| = 1$.

Dla nauczyciela

Autor: Jolanta Schilling

Przedmiot: Matematyka

Temat: Równanie kwadratowe niepełne typu $ax^2 + c = 0$

Grupa docelowa:

III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

III. Równania i nierówności. Zakres podstawowy.

Uczeń:

4) rozwiązuje równania i nierówności kwadratowe.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii
- kompetencje cyfrowe
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się

Cele operacyjne:

Uczeń:

- rozpoznaje równanie kwadratowe niepełne typu $ax^2 + c = 0$
- rozwiązuje równanie kwadratowe niepełne typu $ax^2 + c = 0$
- wyznacza takie współczynniki równania, aby jego rozwiązaniem były określone liczby lub, aby równanie nie posiadało rozwiązania
- tworzy procedury rozwiązania równania

Strategie nauczania:

- konstruktywizm

Metody i techniki nauczania:

- analiza przypadku
- dyskusja

- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych

Formy pracy:

- praca indywidualna
- praca w grupach
- praca całego zespołu klasowego

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do Internetu, słuchawki
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda

Przebieg lekcji

Faza wstępna:

1. Nauczyciel podaje temat i cele zajęć oraz wspólnie z uczniami ustala kryteria sukcesu.
2. Uczniowie metodą burzy mózgów przypominają podstawowe wzory skróconego mnożenia (aby w dalszej części lekcji wykorzystać je w zadaniach).

Faza realizacyjna:

1. Każdy uczeń otrzymuje od nauczyciela 10 przykładów prostych równań niezupełnych typu $ax^2 + c = 0$.
2. Następnie uczniowie starają się podzielić równania na grupy, według własnych kryteriów.
3. Uczniowie podzieleni na grupy 4 – 6 osobowe omawiają rezultaty swojej pracy i porównują dokonane podziały. Wskazują liczbę rozwiązań równania.
4. Przykłady rozwiązań równań znajdujące się w części *przeczytaj* uczniowie analizują w parach. Wspólne z nauczycielem wyjaśniają wątpliwości.
5. Uczniowie oglądają infografikę i omawiają ją wraz z nauczycielem.
6. Uczniowie w parach rozwiązują zadania 1-6 interaktywne metodą stolików zadaniowych. Każdy „stolik” to 2 zadania interaktywne. Warunkiem przejścia do następnego stolika jest poprawne rozwiązanie danych zadań. Para, która najszybciej rozwiąże wszystkie zadania otrzymuje stopień bardzo dobry.

Faza podsumowująca:

1. Jako podsumowanie nauczyciel zadaje uczniom pytania dotyczące podziału równań na zupełne i niezupełne.
2. Nauczyciel omawia przebieg zajęć, wskazuje mocne i słabe strony pracy uczniów, udzielając im tym samym informacji zwrotnej.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują ćwiczenia interaktywne 7, 8 z sekcji „Sprawdź się”.

Materiały pomocnicze:

[Równanie kwadratowe](#)

Wskazówki metodyczne:

Infografika może być wykorzystana przez chętnych uczniów do samodzielnego przygotowania mapy myśli prezentującej równania kwadratowe niezupełne.